

LÄRARHANDLEDNING

BACKA ON DRUGS

RUN FOR YOUR LIFE

BACKA TEATER

LINDHOLMEN HISINGEN | WWW.BACKATEATER.SE | 031 708 71 00

Göteborgs Stadsteater

MEDVERKANDE

DASTAN AHMED

SAHAR AMINI

TANAZ DARAEI

ALICE ERZMONEIT

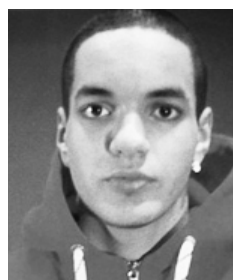
ROMELLA HANNOUN

RASMUS LINDGREN

TIMOTEJ MIMEN

WISSAM MORABET

DANIAL NAZEM

JOSEFIN NELDÉN

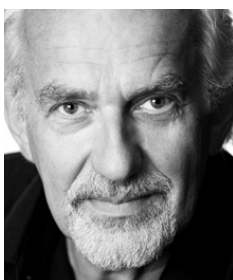
RAMTIN PARVANEH

EMELIE STRÖMBERG

LUDVIG TUREGÅRD

LARS VÅRINGER

TAME WOLDAY

Uppremiär 16/2

Av UTA PLATE, HEIKE POURIAN, MIKEL ARISTEGUI & ENSEMBLEN Regi UTA PLATE

SCENOGRAFI & KOSTYM ULLA KASSIUS Ljus TOMAS FREDRIKSSON Ljud JONAS REDIG

DRAMATURGER HEIKE POURIAN/STEFAN ÅKESSON

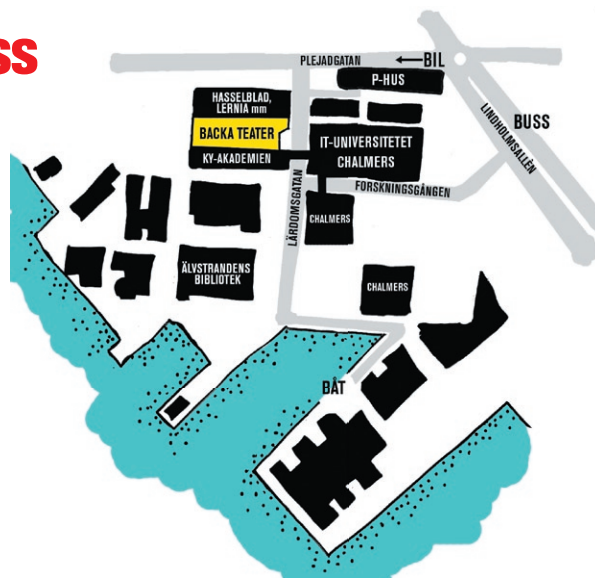
”Kapitalismen som praktiserat ekonomiskt system behöver inte utgå från att människan är en individuellt vinstmaximerande varelse. Den gör henne sådan. Den gör henne sådan genom sina institutioner, sina praktiker, sin materiella verklighet. Kapitalismen har ingen uttalad människosyn. Den har en praktiserad. Kapitalism vilar på konkurrens. När den utspelar sig i ett samhälle – den utspelar sig alltid i ett samhälle – tävlar vara mot vara, företag mot företag. Skolelev mot skolelev, arbetstagare mot arbetstagare, land mot land, kommun mot kommun, skola mot skola, sjukhus mot sjukhus, människa mot människa. Vad innebär det att leva i konkurrens? Att leva ett liv i tävlan?”

Svaret som försvarare av konkurrens som samhällssystem och global ordning ger är att det lockar fram den bästa prestationen ur var och en. När vi tävlar anstränger vi oss till det yttersta att främja vår egen ställning – resultatet av denna individers kamp för att klara sig själva i konkurrensen blir i slutändan också det bästa för helheten.

Ett annat svar är: Att leva i konkurrens föder rädsla. Det föder en känsla av att vara jagad, av ett hela tiden närvarande men diffust hot. En rädd människa är en liten människa. Hennes andetag är snabba och grunda. Hon kan inte vila, hon måste springa. Hon kan inte gå med högburet huvud, hon måste passa sig och sitt. En rädd människa är inte människan i sitt blomstrande tillstånd. Det är människan i sitt bävande tillstånd.”

Ur *”Lyckliga i alla sina dagar. Om pengar och människors värde”* av Nina Björk, 2012.
Sidan 176-177.

Hitta till oss

Båt Älvsnabben, Älvsnabbare
Hållplats Lindholmsspiren
Buss 16, 30, 31, 99 mfl
Hållplats Lindholmen

Oavsett vad vi tycker om det så lever vi idag i ett kapitalistiskt samhällssystem. Nina Björk har sina tankar om vilka konsekvenser detta får för oss människor. Regissören Uta Plate har sina funderingar. Det som är speciellt med föreställningen Run for your life är vilka som för omväxlings skull håller i megafonen; tio ungdomar från Göteborg ger sin syn på livets tävlingsregler. De berättar om sina erfarenheter av att växa upp och försöka ta sig fram i det samhälle som omger dem, och som de själva är en del av. Vårt arbete med föreställningen har kommit att handla mycket om att bli bedömd, både utifrån utseende och utifrån prestation. Det har handlat om ångest, utanförskap och längtan efter något viktigare.

I det här läromaterialet vill jag ge dig som är lärare några tips på hur du kan initiera diskussioner med dina elever kring tävling, individualism och konkurrens. Jag tipsar både om teoretiska ramverk för maktanalys och om enkla lekar som behandlar kampen för överlevnad. Avsikten är, oavsett nivå, att bidra med verktyg för att dra igång samtalet. Det är ju, som vanligt, ungdomarna själva som bäst vet vad de talar om. Också i ditt klassrum.

Varmt välkommen till Backa Teater!

Eva Gartinger, informatör

Utgångspunkterna i vårt undersökande arbete har varit:

Vad får dig att springa för ditt liv? Vad springer du mot? Vad springer du ifrån?
När springer du på insidan och när springer du på riktigt?

Vilket är ditt främsta mål i livet?

Vilken är din djupaste längtan?

Vilket var eller kommer att bli ditt största nederlag?

Vad slåss du för?

Hur?

Använder du dina armbågar eller dina knytnävar? Eller din makt att manipulera människor?

Kanske tar du offerrollen? Också den är en strategi.

Vad händer när ditt jagande blir automatiserat och ett livsmönster?

När du springer för springandets skull, likt en hamster i ett hjul.

Kan själva jagandet bli ett beroende?

Alla människor har inte per automatik en plats i vårt samhälle. Kanske innebär det att vi allesammans tvingas ut på löparbanan; livet blir ett tävlingslopp där det är upp till den enskilda individen både att skapa sina egna möjligheter och att göra de strategiskt rätta valen för att lyckas. Klart är i alla fall att unga människor aldrig tidigare varit tvungna att marknadsföra sig och prestera så hårt som idag. I Backa Teaters uppsättning Run for your life tävlar femton personer. Tio av dessa är ungdomar från Göteborg. Föreställningen är baserad på deras egna historier om vad det innebär att leva i ständig konkurrens.

Vilka erfarenheter har ni? När började ni tävla?

De här sakerna är inte alltid enkla att prata om, och det kan vara svårt att veta hur man ska börja.

Ett ganska lättsamt och samtidigt konkret sätt att börja är att **leka utslagningslekar** och låtsas att vi höjer insatsen. Vad händer om pantgömmeleken egentligen handlar om vem som ska få uppehållstillstånd? Om *Under hökens vingar kom* reglerar vem som får ett jobb eller vem som får bo i innerstan? Be eleverna själva komma med förslag på lekar och tävlingsmoment och låt diskussionerna komma och gå. När det tar stopp så tar vi bara en ny lek – och är glada att det just bara är på lek..?!

Vem har makten att bestämma i ditt liv?

Familjen?

Dina föräldrar?

Lärarna?

Regeringen?

Facebook?

Arbetsförmedlingen?

Boplats Göteborg?

Producenterna för tv-serier som Top Model och Biggest Loser?

Dina vänner?

Du?

Maktanalys är intressant.

Gör gärna en mindmap på tavlan, tillsammans.

Vilka maktfaktorer påverkar era liv?

Några exempel kan vara:

Medias makt över oss

Ta en titt på reklambilder med människor på. Vad tror ni att fotografen har *sagt* åt modellerna i fotoögonblicket? Vilken människosyn vittnar dessa uppmaningar om?

Och hur viktigt är det med bekräftelse i de sociala mediernas tidevarv. Och, kanske framför allt, vad händer om bekräftelsen uteblir? Om ingen gillar dina facebookuppdateringar eller tycker att du är fin på bilderna du lagt ut?

Pengars makt

Om inte pengar var en faktor i ditt liv; hur skulle du då välja att spendera din energi och din tid? Vad är verkligt viktigt för dig? En av karaktärerna i Run for your life får erfara att hans drömmar inte förmår betala hans hyra. Hur förhåller vi oss?

Makt att döma och bedöma

Skolan har många funktioner. En av dem är oavvisligen att utgöra en sorteringsmaskin för att vaska fram de som kan vara lämpade för högre studier. Regeringen vill införa betyg från tredje klass. Vad gör det med oss att leva i strukturer med bedömningskriterier och i förväg uppställda mål?

Språkets makt

Att inte helt behärska språket; vad skulle det innebära för din eventuella maktposition?

Den normerande makten

Tillsammans utövar vi en normerande makt. Vi bevakar och håller koll på

varandra; vem sticker ut och är avvikande? Vem passar in i normen? Vi upprätthåller och reproducerar hela tiden idéer om vad som är godtagbart och inte. För inte så länge sedan var det i Sverige en skam att vara född utanför äktenskapet eller att ha skilda föräldrar. Idag är det andra regler som gäller. Vilka outtalade regler finns i era sammanhang?

Vill du som lärare läsa mer om makt och maktanalys så rekommenderar jag boken *Makt* av Mats Börjesson och Alf Rehn. Delar av boken är fullt möjliga för en gymnasieklass att ta sig igenom.

Några något mer lättillgängliga utgångspunkter kan vara:

En kort film om **retuscher** som ligger på You Tube, och som visserligen i sig är en reklamfilm men som inte alls är dum att ha som utgångspunkt i en klassrumsdiskussion om skönhetsideal.

<http://www.youtube.com/watch?v=omBfg3UwkYM> (Se bara till att klicka bort all reklam som – ironiskt nog – kommer upp på skärmen om bantning och dyl!)

Mer You Tube: **Shit snubbar say to blattar**. Del ett och två. Av och med Bianca Kronlöf. **<http://www.youtube.com/watch?v=yVj2wZfdhgk>** och del två **<http://www.youtube.com/watch?v=N7WOW0dqSGo>**

Om etnicitet och fördomar. Avsätt en lektion för att se på dessa två filmer och diskutera vilken människosyn Snubben i filmen ger uttryck för. Vad känner ni igen?

Inkludering. Idag vet vi att inkludering är en bättre väg än tolerans. Toleransen innebär ju faktiskt en maktposition; jag *tillåter* att du är som du är. Inkluderingsperspektivet handlar istället om att vi alla har olika utgångspunkter och ryggsäckar; det går inte att diskutera homosexuella eller invandrare som vare sig homogena grupper eller som människor som på något sätt befinner sig utanför klassrummet. Ett exempel; klassrumsdiskussionen ”Ska bögar få gifta sig och skaffa barn?” förutsätter att vi i lektionssalen diskuterar och förväntas tycka till om några andra, avskilda från oss. När det i själva verket kanske handlar om flera av oss som befinner sig i klassrummet. Den här fällan är lätt att falla i, och vi gör det, gång på gång. Men skam den som ger sig!

Internalisering

Har vi väl hamnat i utanförskap så kan det vara svårt att bryta det. När vi börjar se på oss själva som alltför avvikande så har vi kanske helt enkelt **internaliserat** andra människors normerande blick i vår egen syn på oss själva? Här är två utdrag ur Run for your life som kan fungera som startpunkter för diskussioner om vad som händer när vi själva blivit övertygade om att vi inte duger.

Jag kan inte bära det här längre. Jag borde lätt och glatt kunna vara mig själv.

Istället är jag en sköldpadda, som kliver på gatorna med ett stort skal som krossar mig under sin vikt. En varelse täckt i ett skal av tegel, ett perfekt skal utan kryphål.

”Den övre och den nedre delen av skalet är sammankopplade ... så den mjuka sköldpaddskroppen omges av hårt material”. Ja.

Jag har försökt att kliva ur mitt skal ... och nå ut efter något att förstå ... att stå där ... som ... skallös ... precis mig själv ... oövertygad ... naken.

Men jag kan inte.

”Sköldpaddan kan inte krypa ut ur sitt skal.” Jag kan inte krypa ut ur mitt skal.

Jag är fast. ”Det stela skalet innebär att sköldpaddor inte kan andas som andra djur...

... eftersom volymen av buken inte kan ändras”.

Jag vet inte varför det är så här. Hur tar alla itu med det?

*Jag har olika sammanstötningar med andra kämpande var-
elser Men jag är säker att jag är den enda sköldpaddan här.
Och alla andra är eremitkräftor.*

*.... de har en plats att hitta skydd och tak över huvudet,
men om de växer ifrån det, kan de flytta ut och hitta en ny
plats.*

FITTA!!! ALLTID! Så fort det faktiskt börjar gå bra så klantar jag till det! EAN!! Jag hatar mig själv!! Vill inte ens tänka på hur många kalorier jag stoppat i min feta mage idag. Den putar ut! På riktigt!! Fettet går ut som... som någon jävla gigantisk våg där strumpbyxorna tar slut! Vill inte ens tänka på hur mycket vågen kommer visa imorgon. EAN!! JAG HATAR MITT LIV!! Har gått upp 3 hekto (!!!) sen igår! Jag hade nästan börjat hoppas att jag skulle ha gått ner några hekto, men nej, istället visar skiten på 45,5 kilo, igen!! Och för att göra saken ännu bättre så åt jag världens största frukost!! Fattar inte vad det är för fel på mig?! Vilken jävla pissdag!! Gått med i en ny Ana/Mia-tävling, - 7 kilo till maj. Skulle skriva in min vikt imorse på forumet och jag tror en bit av mig dog där. Jag är nästan rädd att skriva ner det, allt blir så mycket mer verkligt då. 51 JÄVLA KILO!!!! Liksom VAAA?? Vad fan hände där?! Hur är det ens möjligt att en människa kan gå upp 6 kilo på en och en halv månad? JAG HATAR MITT LIV!! Tror jag fått insomni eller något, kan inte sova längre... Hetsåt i en vecka typ, var deppig så gick inte utanför dörren på fyra dygn. Börjar dock komma igång igen. Problemet är bara att det är jul om en och en halv vecka... det känns ju gött! Mitt liv kommer gå åt helvete.

Det som är värst är väl självföraktet, grejen att stå framför spegeln och hata allt på sin kropp, impulsen att ta en sax och bara klippa av det överflödiga fettet. Och det sjuka är att ju längre jag tittar på mig själv, desto större blir jag. Efter fem minuter väger jag plötsligt fem kilo mer! Hur fan kan man bli så jävla frustrerad över en siffra att man bara står och skriker rakt ut?

I slutet av föreställningen får ungdomarna nog av tävlandet. Drömmen om en annan tillvaro finns, trots allt.

SAARE

Ibland drömmer jag när jag sover. Jag flyger mil över jorden.

Jag ser våran själ inne i en svart låda. Och jag ser krig.

Men det är inte kriget någonstans långt borta.

Det är kriget i våra huvuden. Jag ser människor ignorera varandra, jag ser sorg.

Men det är ingen som bryr sig.

Det bara fortsätter och fortsätter. För vi tror att det måste vara så. För att det är normalt.

För vi vill vara nummer ett, vi vill vinna, vi vill vara bäst.

AZIZ

Vill inte du va bäst?!

SAARE

Jo, men på skoj. Men är det här skoj?

Det är inte skoj. Det är långt ifrån skoj. Det är krig.

Och det är inte krig bara när vi vaknar. Det är även krig när vi sover.

I våra hjärnor.

Våra hjärnceller söker sig till andra hjärnceller.

Och när vi möts, är det som en magnetisk kraft och det är en kamp mellan goda tankar och onda tankar.

Och de slåss: Omtanke slåss mot hat.

Det är våra egna tankar som fångslat våra själar i dessa rutor. Vi måste sluta tänka onda tankar,

Vi måste samla kraft för att tänka goda tankar.

Diskutera: Hur samlar vi kraft att tänka goda tankar?

Tips och länkar:

Böcker:

Nina Björk, *Lyckliga i alla sina dagar. Om pengars och människors värde.* (2012)

Mats Börjesson och Alf Rehn, *Makt.* (2009)

Mia Törnblom, *Så dumt!* (2008)

Thomas Johansson och Nils Hammarén, *Identitet – vilka är du?* (2007)

Internet:

Länk till Shit snubbar say del ett:

<http://www.youtube.com/watch?v=yVj2wZfdhgk>

Länk till Shit snubbar say del två:

<http://www.youtube.com/watch?v=N7WOW0dqSGo>

Länk till dove-reklam:

<http://www.youtube.com/watch?v=omBfg3UwkYM>

